

PORSGRUNN KOMMUNE

Plan for et trygt og godt skolemiljø

Klevstrand skole

Innhold

Formål	4
Lovgrunnlaget: Opplæringsloven §12	4
Tilhørighet gir trygghet, trivsel og læring.....	4
Definisjoner.....	5
Mobbing	5
Vold.....	5
Diskriminering	5
Trakassering	5
1. Kapittel 1: Rettigheter og verdigrunnlag	5
1.1. FNs barnekonvensjon	5
1.2. Opplæringsloven (Oppl. §1-1)	6
1.3. Trygt og godt skolemiljø (Oppl. §12-2)	6
1.4. Nulltoleranse mot krenking (Oppl. §12-3).....	6
1.5. Aktivitetsplikt (Oppl. §12-4).....	6
1.6. Dokumentasjonskrav (Oppl. §12-4).....	7
1.7. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en ansatt krenker elever (Oppl. §12-5).....	7
1.8. Statsforvalterens håndheving av aktivitetsplikten i enkeltsaker	7
1.9. Elevdeltakelse (Oppl. §10-2)	7
1.10. Involvering av brukerorgan	7
1.11. Informasjon	8
1.12. Forankring og oppfølging av planen	8
2. Kapittel 2 Forbyggende arbeid (Oppl. §12-3).....	8
2.1. Mål og rutiner for skolemiljøarbeid	8
2.2. Involvering.....	8
2.3. Ordensreglement.....	8
2.4. Ansatte	8
2.4.1. Starten av skoleåret	8
2.4.2. Kompetanseheving	8
2.4.3. Systematisk holdningsarbeid.....	8
2.4.4. Voksenrollen	9
2.4.5. Vakt- og tilsynsrutiner.....	9
2.4.6. Helsesykepleier og/eller miljølærer	9
2.4.7. Skolens planer og aktiviteter	9
2.5. Elever	10
2.5.1. Elevens rett til å bli hørt.....	10
2.5.2. Elevsamtaler	10

2.5.3.	Elevundersøkelsen.....	10
2.6.	Foresatte	10
2.6.1.	Informasjon om rettigheter	10
2.6.2.	Utviklingssamtaler	10
2.6.3.	Foreldremøter	10
2.6.4.	Skolens samarbeidsorganer.....	10
3.	Kapittel 3: Aktivitetsplikt og dokumentasjon (Oppl. §12-4).....	10
3.1.	Plikten til å følge med	11
3.2.	Plikten til å gripe inn	11
3.3.	Plikten til å varsle	11
3.4.	Plikten til å undersøke	11
3.5.	Plikten til å sette inn tiltak	12
3.6.	Dokumentasjon	12
4.	Skolens forebyggende arbeid.....	13
4.1.	«Bli kjent dager».....	13
4.2.	Klassekontrakter.....	13
4.3.	Fokus på sosiale ferdigheter	13
4.4.	Fadderordning	14
4.5.	Elevråd	14
4.6.	Aktiv365	14
4.7.	Uteskole	15
4.8.	Sosial mestring.....	15
4.9.	Miljølærer	15
4.10.	Helsesykepleier	15
4.11.	Kantinedrift og ADL-trening.....	16
4.12.	Liv og røre.....	16
	Litteratur	17

Formål

Denne planen tar utgangspunkt i gjeldende lovverk om barns rett til et trygt og godt leke- og læringsmiljø. Formålet med planen er å sikre at denne rettigheten blir ivaretatt. Alle barn og unge har rett til et godt skolemiljø. På vår skole skal leke- og læringsmiljøet virke positivt på helse, trivsel og læring. Våre elever skal lære hvordan de best mulig kan mestre sitt eget liv og sin egen psykiske helse, ta sosialt ansvar og vise medborgerskap. Det er viktig at alle, både voksne og barn, bidrar til et trygt og godt miljø hvor alle opplever å høre til. Planen skal være et bidrag til dette arbeidet og det kreves at man arbeider systematisk med å omsette innholdet i planen til praksis.

Lovgrunnlaget: Opplæringsloven §12

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø (jf. Opplæringsloven § 12-2). Skolen skal ha nulltoleranse mot krenkinger som mobbing, vold, diskriminering og trakassering (jf. Opplæringsloven § 12-3). Skolen har en aktivitetsplikt for å sikre elevenes rett til et trygt og godt psykososialt skolemiljø. Aktivitetsplikten innebærer plikt til å (a) følge med, (b) gripe inn, (c) varsle rektor og/eller skoleeier, (d) undersøke og (e) igangsette tiltak (jf. Opplæringsloven § 12-4). Skolen har en skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider på skolen krenker en elev (jf. Opplæringsloven § 12-5).

Elevene skal medvirke i arbeidet med skolemiljøet (jf. Opplæringsloven § 10-2), og skolen skal informere elevene og foreldrene om retten til et trygt og godt skolemiljø og at brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø kan meldes til statsforvalteren (jf. Opplæringsloven §§ 10-4 og 12-6). Kommunen skal gi forskrift om ordensreglement for den enkelte grunnskole (jf. Opplæringsloven § 10-7). Skolene skal planlegges, tilrettelegges og drives slik at det blir tatt hensyn til elevenes trygghet, helse og trivsel (jf. Opplæringsloven §§ 12-1 og 12--7).

Kommuner skal ha systemer for internkontroll med administrasjonens virksomheter (jf. Kommuneloven § 25-1). Dette skal inneholde beskrivelser av (a) hovedoppgaver, mål og organisering, (b) rutiner og prosedyrer, (c) hvordan avvik og risiko for avvik skal følges opp, (d) hvordan internkontrollen skal dokumenteres og (e) hvordan internkontrollsystemet skal evalueres og videreutvikles

Tilhørighet gir trygghet, trivsel og læring

Regelverket handler om mer enn at elevene ikke skal oppleve krenkelser. Skolen skal sørge for at elevene har det trygt og godt på skolen.

På Klevstrand skole arbeider vi for at alle elever skal oppleve å høre til, være betydningsfulle personer i fellesskapet, og ha mulighet til medvirkning. Dette er godt forankret i vår praksis og stadfestes i vår visjon:

TRYGGHET SKAPER TRIVSEL OG MESTRING, FOR ALLE!

Elevene skal ha det trygt og godt på skolen, og vi som voksne på Klevstrand skole skal arbeide utrettelig for å tilrettelegge for at alle våre elever opplever mestring i ulike situasjoner – helst hver dag.

De skal hver dag få hjelp til å se og glede seg over det de er gode til, og samtidig erfare at de er verdifulle og gode nok også når de ikke lykkes.

Slike trygge og bekreftende omgivelser motiverer til både faglig og mellommenneskelig utvikling. For å oppfylle Opplæringsloven, og nå dette målet, jobber vi på flere nivåer.

Kapittel 2 i denne handlingsplanen tar for seg det forebyggende arbeidet og viser hvordan skolen jobber kontinuerlig og systematisk for bygge et trygt og godt skolemiljø. Kapittel 3 og 4 angir regelverk og rutiner for hvordan skolen skal reagere når en elev ikke har det trygt og godt på skolen.

Definisjoner

Mobbing

Mobbing av barn er handlinger fra voksne og/eller barn som hindrer opplevelsen av å høre til, være en betydningsfull person i fellesskapet og muligheten til medvirkning (Lund, Helgeland og Kovaz 2017).

Kjennetegn på mobbing

- En aggressiv handling rettet mot et offer, av en eller flere sammen
- Et ujevnt styrkeforhold mellom den eller de som mobber og den som blir mobbet
- At det foregår over tid (www.laringsmiljosenteret.no)

Vold

Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får den personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil (Per Isdal).

Diskriminering

Diskriminering innebærer at en person blir dårligere behandlet eller trakassert for eksempel på grunn av kjønn, funksjonshemming, trosbekjennelse, hudfarge og nasjonal eller etnisk opprinnelse. Diskrimineringen kan være både direkte og indirekte (Nasjonal digital læringsarena).

Trakassering

Det er trakassering når en person blir utsatt for uønskede negative handlinger, unnlatelser eller ytringer som virker eller har til formål å virke krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende. Dette kan for eksempel være uønsket seksuell oppmerksomhet, plaging, utfrysing eller sårende fleiping og erting (Arbeidstilsynet).

1. Kapittel 1: Rettigheter og verdigrunnlag

1.1. FNs barnekonvensjon

FNs barnekonvensjon gir barn grunnleggende menneskerettigheter, og flere av disse er knyttet opp mot utdanning. Utdanningens formål er å utvikle barnets personlighet, talenter og psykiske og fysiske evner så langt det er mulig. Oppfyllelsen av rettighetene innebærer at det legges til grunn et barnesentrert perspektiv og at

barnets egenverdi og opplevelser anerkjennes. Barnekonvensjonen har fire sentrale prinsipper som har betydning for alle andre artikler i konvensjonen.

De fire prinsippene er:

1. Barns rett til vern mot diskriminering (artikkel 2)
2. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn (artikkel 3)
3. Retten til liv og plikten til å sikre utvikling (artikkel 6)
4. Alle barn har rett til fritt å gi uttrykk for egne synspunkter i alle forhold som vedrører dem selv og skal derfor gis anledning til å bli hørt (artikkel 12).

Andre viktige artikler knyttet til skolens arbeid er 16, 19, 24, 28 og 29.

1.2. Opplæringsloven (Oppl. §1-1)

Opplæringsloven følger opp FNs barnekonvensjon. Formålsparagrafen slår fast at elevene skal utvikle kunnskap, dyktighet og holdninger for å mestre livene sine og kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Opplæringen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som også kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn som er forankret i menneskerettighetene. Alle former for diskriminering skal motarbeides.

1.3. Trygt og godt skolemiljø (Oppl. §12-2)

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Klevstrand skole skal være et trygt sted for alle elever. Det er elevens egen opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende, og det er de voksnes ansvar å sørge for den tryggheten elevene har rett til.

1.4. Nulltoleranse mot krenking (Oppl. §12-3)

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Eksempler kan være hatytringer, eller mer indirekte krenkelser, som utestenging, isolering, negativt kroppsspråk og baksnakking. Hva som er en krenkelse skal tolkes vidt, men ikke slik at alle kritiske utsagn eller uenigheter er krenkelser. Skolens oppgave er også å lære elever å tenke kritisk og å respektere andres meninger og overbevisninger.

Kort sagt er krenkelser ord eller handlinger som har til hensikt at en elev blir lei seg eller ikke har det bra. En krenkelse kan også være ord eller handling avsender bør ha forstå kna føre til at en elev blir lei seg eller ikke har det bra.

Krenkelser kan skje på mange ulike steder, for eksempel på skolen, SFO, skoleveien og sosiale medier. Lovverket omfatter i utgangspunktet ikke elevenes fritid, men hvis elevene opplever noe på fritiden som medfører at de ikke har det trygt og godt på skolen, må skolen likevel handle i henhold til aktivitetsplikten (se punkt 1.6) fram til eleven igjen har det trygt og godt på skolen.

1.5. Aktivitetsplikt (Oppl. §12-4)

For å sikre at skolen handler raskt og riktig når en elev ikke har det trygt og godt på skolen, har skolen en aktivitetsplikt. Aktivitetsplikten er delt i fem handlingsplikter: Alle som arbeider eller utfører en tjeneste på skolen har plikt til å følge med, gripe inn og varsle hvis de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skolen har plikt til å undersøke og sette inn egnede tiltak som sørger for

at eleven igjen får et trygt og godt skolemiljø. Skolen må ta hensyn til barnets beste i alle vurderinger og handlinger for å oppfylle aktivitetsplikten. Alle involverte elever skal bli hørt.

Skolen skal begynne arbeidet med en varslet sak innen 7 ukedager.

1.6. Dokumentasjonskrav (Oppl. §12-4)

Dokumentasjonskravet skal bidra til en faglig forsvarlig og hensiktsmessig praksis ved den enkelte skole og sikre at skolen senere kan vise hva som har blitt gjort. Alle ansatte ved skolen skal være kjent med varslings skjema i Visma Sikker Sak. Disse skrives ved første anledning etter at mistanke/kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø har oppstått. Rektor skal snarest starte undersøkelser og rette opp situasjonen med egnede tiltak. Ved alvorlige tilfeller skal rektor også varsle kommunen. Skolen skal lage en skriftlig plan for tiltakene. Denne planen skal i følge §12-4 inneholde:

- a) Hvilket problem tiltakene skal løse
- b) Hvilke tiltak skolen har planlagt
- c) Når tiltakene skal gjennomføres
- d) Hvem som skal gjennomføre tiltakene
- e) Når tiltakene skal evalueres

Skolen skal dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten i den form og det omfanget som er nødvendig i den enkelte saken.

1.7. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en ansatt krenker elever (Oppl. §12-5)

Dersom en som arbeider på skolen får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider på skolen utsetter en elev for krenking, skal vedkommende straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeier. Dersom det er noen i skolens ledelse som står bak krenkingen, skal skoleeier varsles direkte. Undersøkelser og tiltak settes i gang straks.

1.8. Statsforvalterens håndheving av aktivitetsplikten i enkeltsaker

Dersom saken er tatt opp med rektor, og eleven fortsatt ikke har et trygt og godt skolemiljø, kan elev eller foresatte melde saken til Statsforvalteren. Skolen skal i forkant ha fått rimelig tid til å arbeide med saken, og skal etter at en sak er blitt kjent få 7 dager til å starte en undersøkelse.

1.9. Elevdeltakelse (Oppl. §10-2)

Ihht. denne paragrafen har elevene en rett til å medvirke i alt som gjelder eleven selv, og har rett til ytre sin meninger fritt. Elevene skal bli hørt og få ta del i planlegging og gjennomføring av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø etter sin alder og modning.

1.10. Involvering av brukerorgan

Samarbeidsutvalget, skolemiljøutvalget, elevrådet og foreldrene skal holdes informert om alt som er viktig for skolemiljøet og så tidlig som mulig tas med i arbeidet med skolemiljøtiltak. De har rett til innsyn i all dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og har rett til å uttale seg og komme med framlegg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

1.11. Informasjon

Skolen skal informere elever og foresatte om rettighetene som fremgår av hele §12. Dersom skolen finner ut at noe ved skolemiljøet kan skade elevenes helse, skal elever og foreldre varsles snarest mulig.

1.12. Forankring og oppfølging av planen

Handlingsplanen er forankret i Opplæringsloven og Rundskriv fra Udir 3-2017. Den skal årlig være tema i elevråd, skolemiljøutvalg, samarbeidsutvalg og FAU.

2. Kapittel 2 Forbyggende arbeid (Oppl. §12-3)

2.1. Mål og rutiner for skolemiljøarbeid

Skolen skal arbeide systematisk og planmessig for å overholde bestemmelsene i §9-a. Det er utarbeidet rutiner som brukes aktivt for å følge med på skolemiljøet og den enkelte elevs opplevelse av det.

2.2. Involvering

Elever og foresatte er viktige i arbeidet med å utvikle et godt skolemiljø. Skolen skal jobbe for at både elever og foresatte får et eierforhold til skolens plan for et trygt og godt skolemiljø. Gjennom medvirkning og dialog skal skolen utfordre elever og foresatte til å delta i utformingen av tiltak for skolemiljøet. Skolen plikter å holde skolens brukerorgan (elevråd, FAU, SU og skolemiljøutvalg) løpende orientert om alle forhold av vesentlig betydning for skolemiljøet.

2.3. Ordensreglement

Innen 1. oktober hvert år skal kommunens ordensreglement gjennomgås med ansatte, elever og foresatte.

2.4. Ansatte

2.4.1. Starten av skoleåret

Ved starten av skoleåret skal rektor sørge for at alle ansatte kjenner til Opplæringsloven §12 og alle rutiner som gjelder skolemiljøet.

2.4.2. Kompetanseheving

Rektor har ansvar for kompetanseheving slik at ansatte er i stand til å legge til rette for godt skolemiljø og å kunne oppfylle aktivitetsplikten. Dette kan være eksterne kurs, men også arbeid internt på skolen. Det finnes mye god kompetanse på skolen, og det jobbes hele tiden med å spre denne og den gode praksisen til hele personalet.

2.4.3. Systematisk holdningsarbeid

Gjennom ord, handling og kroppsspråk skal ansatte jobbe systematisk med å være trygge og tydelige voksne som bryr seg. Dette innebærer:

- Bevissthet om rollen som forbilder for elevene. Ansattes sosiale kompetanse og kommunikasjon med hverandre påvirker også skolemiljøet.
- Et positivt elevsyn med et kontinuerlig fokus på å bygge gode relasjoner til elevene.
- Aktivt nærvær for å kunne oppdage at en elev ikke har det trygt og godt på skolen.

- Alle elever og foresatte som henvender seg til skolen fordi eleven opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø, skal bli møtt med respekt og forståelse for sin situasjon. De skal oppleve at skolen tar initiativ til tett dialog og konkrete tiltak i arbeidet. Skolens tiltak utformes i samarbeid med elev og foresatte.

Dette er forankret i skolens verdier og verdisetninger som Klevstrand skole har utarbeidet. Disse kan leses mer om i Personelhåndboken.

2.4.4. Voksenrollen

Alle voksne ved skolen skal:

- Forebygge digital mobbing
- Øke elevenes sosiale kompetanse, og jobbe med holdningsarbeid
- Lytte til barns behov og ønsker
- Bry seg oppriktig om barnets/den unges trivsel og utvikling
- Ta positiv kontroll
- Uttrykke tydelige grenser og klare forventninger
- Ivareta hele elevgruppens behov, samtidig som en har individfokus

Lærerne har et særlig ansvar for følgende:

- Forutsigbar og tydelig klasseledelse
- Klasseregler
- Reflektere med elevene om hva krenkelser kan være
- Reflektere med elevene om hva det innebærer å tenke kritisk og samtidig respektere andres meninger og overbevisninger

2.4.5. Vakt- og tilsynsrutiner

Skolen har vakt- og tilsynsrutiner. Rutinene beskriver både hvor og hvordan tilsynet skal utføres. Fokuset på dette arbeidet skal være miljøskapende. Dette står nærmere beskrevet i Personelhåndboken.

2.4.6. Helsepsykepleier og/eller miljølærer

Skolens helsepsykepleier og/eller miljølærer involveres i de saker der dette er naturlig.

2.4.7. Skolens planer og aktiviteter

I skolens arbeid med forebygging inngår det ulike retningslinjer og rutiner. Følgende figur gir en oversikt over skolens arbeid:

2.5. Elever

2.5.1. Elevens rett til å bli hørt

Skolen skal informere alle elever om rettighetene de har etter Opplæringsloven §12. Dette skal skje ved starten av hvert skoleår. I tillegg skal det informeres om rettigheter når enkeltsaker oppstår.

2.5.2. Elevsamtaler

Dersom det kommer fram at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, skal eleven bli hørt. Skolen har en plikt til å alltid ta hensyn til barnets beste. Hvis hensynet til barnets beste medfører at tiltak settes inn mot elevens vilje, er det viktig at eleven hele tiden selv har en opplevelse av å bli hørt og tatt med på råd underveis. Elevperspektivet er sentralt fordi det er elevens rett å bli hørt. Det er også viktig fordi det styrker elevenes tillit til de voksne. Dersom elevene vet at de voksne ikke setter i gang tiltak over hodet på dem, kan det øke elevenes mot til å ta opp vanskelige ting.

2.5.3. Elevundersøkelsen

Elevundersøkelsen gjennomføres hvert år innen fristen fra Udir på 5., 6. og 7. trinn. Resultatene jobbes deretter systematisk med på klassenivå, trinn-nivå og skolenivå. Ut fra resultatene defineres tre bevaringsområder; områder elevene mener skolen er gode på og tre forbedringsområder; områder elevene mener vi kan bli bedre på. I januar blir resultatene fra denne undersøkelsen presentert for personalet, i elevrådet og i VAMU.

2.6. Foresatte

2.6.1. Informasjon om rettigheter

Skolen skal informere alle foresatte om rettighetene de har etter Opplæringsloven §9A. Dette skal skje muntlig og skriftlig ved starten av hvert skoleår. I tillegg skal det informeres om rettigheter når enkeltsaker oppstår.

2.6.2. Utviklingssamtaler

Skolemiljø og spørsmål om hvordan eleven har det på skolen skal være fast punkt i alle utviklingssamtaler.

2.6.3. Foreldremøter

Skolemiljø skal være fast punkt på alle foreldremøter. Gjennom dialog og medvirkning skal foresatte inviteres til å komme med forslag til tiltak for godt klasse- og skolemiljø, og de utfordres til være bevisste på hvordan de selv kan bidra positivt til et godt skolemiljø. Utdanningsdirektoratet har mange tips til hvordan dette kan gjøres på sine ressursider.

2.6.4. Skolens samarbeidsorganer

Skolen skal ha dialog med FAU/SU/SMU om saker som angår skolemiljøet. Det kan være saker som de selv tar initiativ til, eller tema som skolens ledelse oppfordrer til.

3. Kapittel 3: Aktivitetsplikt og dokumentasjon (Oppll. §12-4)

Internt notat: Alle nødvendige skjemaer for bruk ifm aktivitetsplikten ligger i *Teams-Klevstrand skole-Maler og skjemaer-Opplæringsloven 9a*

Aktivitetsplikten innebærer at alle som arbeider på skolen har en plikt til å (a) følge med, (b) gripe inn, (c) varsle rektor og/eller skoleeier, Skolen har plikt til å (d) undersøke og (e) igangsette tiltak dersom man har grunn til å tro at et barn ikke har et trygt og godt skolemiljø.

3.1. Plikten til å følge med

Voksne på skolen har en plikt til å følge med på hvordan barna har det. Det kan være utfordrende å oppdage at et barn ikke har det trygt og godt og opplever krenkelser som mobbing, utestenging eller baksnakking. Å følge med innebærer dialog med elevene, foresatte og kollegaer på skolen, observasjon (i undervisning og friminutt), deltakende tilstedeværelse og gjennomføring av brukerundersøkelser

3.2. Plikten til å gripe inn

Voksne på skolen har en plikt til å gripe inn og stanse krenkelser – slik som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Plikten er begrenset til tiltak som er mulige å gjennomføre og innebærer ikke å utsette seg selv eller andre for skade eller fare. Gjennom å gripe inn viser den voksne hva som er akseptabel atferd og aksepterte handlinger, verdier og holdninger på skolen. Rektor skal sørge for at alle som arbeider ved skolen vet hvordan man griper inn og hvor grensene går for bruk av nødrett og nødverge. Porsgrunn kommune har et kommunalt beredskapsteam mot mobbing som kan bistå i opplæringen (Porsgrunn kommune, 2023).

3.3. Plikten til å varsle

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor hvis de ser eller mistenker at et barn ikke har et trygt og godt skolemiljø. Det skal være en lav terskel for å varsle. Varslet kan være begrunnet i observasjon, resultater fra brukerundersøkelser, beskjed fra foreldre, eleven selv, medelever eller andre. Rektor har ansvar for at varselet håndteres på en forsvarlig måte. Varsling skal skje uten ugrunnet opphold, senest samme dag som man har blitt oppmerksom på en situasjon. I alle alvorlige saker skal det varslet umiddelbart.

I alvorlige tilfeller og i saker der det er grunn til å mistenke at en voksen på skolen krenker elever, skal rektor varsle skoleeier. Dersom det er grunn til å mistenke at rektor krenker en elev, skal skoleeier varsles direkte.

Hersepersonell er underlagt strengere taushetsplikt enn andre ansatte på skolen og skal kun varsle etter elevens/foresattes samtykke til fritak fra taushetsplikten.

3.4. Plikten til å undersøke

Skolens ledelse har en plikt til å undersøke saken dersom de får varsler om at noen ser eller mistenker at en elev ikke har det trygt og godt. Det er strengere krav til undersøkelse for ansatte med omsorgsroller (lærere, miljøarbeidere, skoleledere etc.) enn for ansatte med andre typer arbeidsoppgaver (vaktmester etc.). Undersøkelsesplikten skal skjerpes dersom det foreligger mistanke om at en ansatt krenker en elev. Plikten ligger hos skolens ledelse, men ansatte vil som oftest utføre deler av en slik undersøkelse.

Undersøkelsen skal være rettet mot hvordan eleven opplever skolemiljøet. Dette betyr at også forhold og hendelser utenom skoletid eller tilbake i tid kan være relevante.

Skolen skal sikre elevenes medvirkning i undersøkelsen av saken. Involverte elever skal høres og det skal tas hensyn til barnets beste i alle vurderinger og handlinger. Å undersøke innebærer å innhente informasjon knyttet til elevenes opplevelse av en situasjon. Dette krever en lyttende og spørrende tilnærming. For å skape tillit, kan en innledende avklaring av forventningene til samtalen, bruk av forståelige ord, tid til å tenke, anerkjennende kroppsspråk, åpne spørsmål og en felles oppsummering ha betydning for kvaliteten på, og utbyttet av, samtalen.

Det er skolens ansvar å fange opp at elevene sier ifra om at de ikke har det bra på skolen. Skolen skal ikke bagatellisere elevenes opplevelse av sitt eget skolemiljø, avvise eller underkjenne en elevs opplevelse av utrygghet eller mistrivsel på skolen.

3.5. Plikten til å sette inn tiltak

Rektor har ansvar for at det settes inn egnede tiltak når en elev ikke opplever et trygt og godt skolemiljø – uansett årsak. Tiltakene skal følges opp, evalueres og endres gjennom forutsigbare prosesser. Utviklingen av tiltak skal skje i dialog med elevene det gjelder og elevenes foresatte. Egnede tiltak forutsetter at hensynet til barnets beste vurderes. Dersom elever er motvillig til at det settes inn tiltak, skal skolen uansett vurdere om tiltak er til barnets beste.

Skolens ansatte skal bruke faglig skjønn i utformingen av tiltak. Tiltakene skal (a) være tilpasset den konkrete saken, (b) utgjøre en samlet helhet som er egnet til å utbedre situasjonen og (c) være rettet mot både den som blir mobbet eller krenket, den som utfører handlingene, tilskuere eller trendsettere, grupper av elever eller hele skolemiljøet. Ofte er det hensiktsmessig med tiltak rettet mot flere grupper eller enkeltpersoner for å snu en situasjon. Tiltakene bør ikke utelukkende rette seg mot den som opplever mistrivsel. Ved mobbing bør konfronterende samtaler være et av tiltakene for å stoppe mobbingen. Tiltakene skal være i henhold til gjeldende lovverk og i tråd med Porsgrunn kommunes ordensreglement. Tiltak skal rettes mot skolemiljøet, men kan også inkludere skoleveien.

Tiltaksplikten løper så lenge en elev ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt.

Tiltakene skal evalueres. I evalueringene skal det vurderes om tiltakene virker eller om det er behov for endrede eller mer intensive tiltak. Det skal legges til rette for oppfølging av tiltak. Dette kan gjelde tiltak for å rehabilitere skolemiljøet eller tiltak for å støtte opp om behandlingstiltak utenfor skolen, slik som traumebehandling hos barne- og ungdomspsykiatrisk avdeling (BUP).

3.6. Dokumentasjon

Skolen skal dokumentere tiltak som iverksettes gjennom en skriftlig aktivitetsplan. Skolen skal også dokumentere hva som er gjort for å følge opp delepliktene (følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak). Dokumentasjonen bidrar til (a) å vise elever og foresatte at saken tas alvorlig og at skolen forplikter seg til å hjelpe eleven, (b) at statsforvalteren raskt får oversikt i saken og (c) at saken er tilstrekkelig belyst ved eventuelle tilsyn, erstatningssaker eller straffesaker.

Aktivitetsplanen skal inneholde informasjon om (a) hvilke problemer som skal løses, (b) hvilke tiltak som settes inn, (c) når tiltakene skal gjennomføres, (d) hvem som har ansvar for å gjennomføre tiltakene og (e) når tiltakene skal evalueres. Eleven og elevens foresatte skal høres i utarbeidelsen av aktivitetsplanen og skal delta i evalueringen av tiltak.

4. Skolens forebyggende arbeid

Kulturen på skolen henger sammen med væremåter, holdninger og verdier. En felles forståelse av hva som skal kjennetegne skolemiljøet må jobbes med hele tiden og gjøres aktuelt gjennom hvordan de voksne på skolen opptre som rollemodeller og hvordan forventninger til elevene praktiseres.

Nulltoleranse og forebyggende arbeid henger sammen med sosial læring, etablering av felles regler og rutiner og utvikling av felles verktøy for å skape forutsigbarhet og lik praksis i skolen. Sosial kompetanse må øves på og læres på samme måte som faglig læring (jf. Jordet, 2020; Kunnskapsdepartementet, 2017; Mitchel & Sutherland, 2020).

4.1. «Bli kjent dager»

Høsten 2016 innførte Klevstrand skole «Bli kjent dager». Disse har blitt et viktig ledd i arbeidet med elevenes sosiale kompetanse, samt i arbeidet med å trygge elevene om at Klevstrand skole er et godt sted å være.

«Bli kjent dager» foregår etter hver ferie gjennom hele skoleåret. Etter sommerferien har vi vært lenge borte fra hverandre og det er nye elever som skal starte hos oss, så da setter vi av hele første uka til å bli kjent. Etter de andre skoleferiene, har vi 2-3 dager satt av til å gjøre sosiale aktiviteter på trinnet og/eller sammen med fadderklassen.

Som en del av «Bli kjent dager» etter sommerferien, har vi tradisjon med å gjennomføre en aktivitetsdag for hele skolen siste dagen av første skoleuka. Da lager vi grupper på tvers av trinn og kobler faddere med fadderbarn. Elevene gjør ulike koselige aktiviteter sammen i skolegården, stort sett uteaktiviteter. Dagen avsluttes med grilling av pølser i skolegården som ledelsen har ansvar for. Vi har ofte involvert aktivitetslederne for skoleåret denne dagen og utfordret disse til å ha ansvar for ulike poster.

4.2. Klassekontrakter

Fast aktivitet første uka i nytt skoleår er at hvert trinn sammen utformer en klassekontrakt. Her blir hvert trinn enige om hvilke regler de ønsker skal gjelde for trinnet, med eventuelle tilhørende konsekvenser for regelbrudd, dette er både regler for faglige og sosiale aktiviteter. Dette gir elevene en forankring på eget trinn og et eierskap til regelverket, slik at terkselen for å bryte reglene blir litt høyere i skoleåret som ligger foran oss.

4.3. Fokus på sosiale ferdigheter

Klevstrand skole har lenge likestilt utvikling av sosial kompetanse med faglig kompetanse. Dette er forankret i Læreplanverkets overordnede del, hvor det blant annet står at «[...]Elevens identitet og selvilde, meninger og holdninger blir til i samspill med andre. Faglig læring kan ikke isoleres fra sosial læring. I det daglige arbeidet spiller derfor elevenes faglige og sosiale læring og utvikling sammen. Å lære å lytte til andre og samtidig argumentere for egne syn gir elevene et grunnlag for å håndtere uenighet og konflikter, og for å søke løsninger i fellesskap. Alle skal lære å samarbeide, fungere sammen med andre og utvikle evne til medbestemmelse og medansvar[...]. På bakgrunn av dette jobbes det aktivt med utvikling av sosiale

ferdigheter gjennom året ved at klassene har ekstra fokus på spesifikke sosiale ferdigheter i de tverrfaglige periodene.

4.4. Fadderordning

Fadderordningen for elever gjør at elevene føler ansvar for dem som er yngre og de får gjennom dette verdifull erfaring. Når man skal ta vare på andre, lærer man seg å se andres behov. Fadderne må bidra aktivt for å få et godt miljø som inkluderer alle. Det skaper også en trygghet for de minste.

På Klevstrand skole er fadderordningen organisert slik:

- 5. trinn er faddere for 1. trinn
- 6. trinn er faddere for 2. trinn
- 7. trinn er faddere for 3. trinn

4.trinn har et fadderkurs, slik at de får opplæring i det å være fadder. De avslutter kurset med en praktisk prøve på våren på «dagens» 1. trinn.

Ulike aktiviteter som gjøres:

- Lage kort med en liten hilsen til 1. skoledag
- Lesestund sammen
- Lekegrupper, ute og inne
- På tur sammen
- Gangfest, fadderne inviterer fadderbarna

4.5. Elevråd

Klevstrand har et aktivt og engasjert elevråd. Vi har hvert skoleår en ansatt som er ressurslærer for elevrådet, noe som betyr at vedkommende leder elevrådsmøter og det øvrige arbeidet i elevrådet. Elevrådet skal jobbe for å skape et sosialt fellesskap, utvikle gode arbeids- og læringsmiljøer og sikre at elevenes rettigheter ivaretas.

Gjennom arbeidet i elevrådet utvikler elevene sin evne til å uttrykke selvstendige meninger og sin evne og vilje til å samarbeide. Dette fremmer utviklingen av positive, inkluderende læringsmiljø preget av trygghet og sosial tilhørighet.

Elevrådet skal kontinuerlig arbeide med trivsel og forebygging av mobbing. De som er valgt inn i elevrådet får et ekstra ansvar med å gå foran som gode eksempler.

På Klevstrand skole organiseres elevrådet slik:

- Representantene deltar fra 2. – 7. trinn
- De velges ved begynnelsen av hvert skoleår, to representanter fra hver klasse.
- Elevrådsmøter ca. to ganger i måneden
- Elevene blir kurset i elevrådsarbeid
- Elevene fremmer saker de ønsker å ta opp i elevrådet
- Representantene informerer i klassene sine i forkant og etterkant

4.6. Aktiv365

Prosjektet «Aktiv Skole 365» tar sikte på å øke det daglige aktivitetsnivået i grunnskolen. Utvalgte ressurselever blir kurset til å bli gode aktivitetsledere. Disse er

tenkt og brukes i friminuttene og på aktivitetsdager. Klevstrand skole har aktivitetsledere fra 5.-7. trinn.

Aktivitetslederens har følgende ansvarsområder:

- Være vennlig og respektfull mot alle elever
- Legge til rette for aktiviteter i friminuttene
- Vise spesiell oppmerksomhet mot de yngste, samt elever som går alene. De skal også rapportere om tilfeller av mistriivsel (kjedsomhet, utestenging, erting ol.).
- Hente og bringe tilbake nøkkel til boden fra/til kontoret. Ha ansvar for å hente ut og sette ordentlig på plass leker og annet utstyr som er brukt til aktiviteter.
- Aktivitetslederne har ansvar for aktivitetene på posten sin. Dersom enkelte elever ikke følger reglene, så kontakter aktivitslederne aktivitslederansvarlig.
- Dersom det er spørsmål ang. aktivitslederne så ta kontakt den som har ansvar for aktivitslederne. Per dags dato er det ressurslærer for elevrådet som også er ressurslærer for Aktiv Skole 365, disse ansvarsområdene henger foreløpig sammen.

4.7. Uteskole

Som et ledd i vårt fokus på å utvikle elevenes sosiale kompetanse, samt skolens satsing på å være en aktiv skole, har alle trinn uteskole en fast dag i uken. Vi benytter både skolens uteområde og nærmiljøet til uteskole. Klevstrand skole er, som eneste skole i Porsgrunn kommune, med i Grenland Friluftsråd sin satsing «Læring i Friluft», som går over to år (aug.2023-juni 2025).

4.8. Sosial mestring

Klevstrand skole har tidligere år gjennomført ART-kurs, som er en forkortelse for Aggression Replacement Training. ART er et strukturert pedagogisk multimodalt gruppeprogram for trening av sosial kompetanse hos barn og unge. Tiltaket består av tre komponenter; sosial ferdighetstrening, sinnekontroll og moralsk resonnering. Målet med ART/AART er å øke barn og unges sosiale ferdigheter som kan erstatte aggresjon. Per i dag benytter vi elementer fra ART gjennom sosiale mestringskurs for å øke elevenes sosiale kompetanse.

4.9. Miljølærer

Klevstrand skole har per dags dato en lærer som har som tilleggsoppgave å være miljølærer på skolen. Det varierer fra år til år og elevenes behov hvordan dette arbeidet foregår. Noen tidligere prosjekter for miljøgruppa har vært ulike praktiske oppgaver, slik som bygging av plantekasser, leker til SFO og andre små vaktmesteroppdrag. Dette gir de aktuelle elevene verdifulle mestringsopplevelser utenfor klasserommets rammer.

4.10. Helsesykepleier

På Klevstrand skole har helsesykepleier fast tilstedeværelse mandag til torsdag. Helsesykepleier gir tilbud om skolestartundersøkelse, måling av høyde/vekt, undervisning om helse/trivsel og andre aktuelle tema og vaksinasjon i tråd med barnevaksinasjonsprogrammet. Helsesykepleier gir veiledning og støtte gjennom

samtaler med elever og foresatte. I tillegg deltar helsesykepleier på samarbeidsmøter med foresatte, skole og evt. andre instanser. Helsesykepleier møter fast på KO-team og utgjør skolens fraværsteam i samarbeid med assisterende rektor.

Skolehelsetjenesten er et lavterskeltilbud som betyr at helsesykepleier har åpen dør for alle elever og de kan ta direkte kontakt på skolen. Foresatte kan nå helsesykepleier på kontoret eller pr. telefon.

4.11. Kantinedrift og ADL-trening

Klevstrand skole har en flott kantinedrift vi er veldig stolte av. Her kan elever fra 5.-7. trinn søke om plass og få jobbe her 4 uker av gangen. Det er også satt av noen faste plasser på kantina, til elever som trenger et alternativt tilbud til ordinær undervisning. Disse elevene jobber da fast på kantina gjennom hele året. Arbeid med ADL-trening inngår i arbeid med kantina. ADL er en forkortelse for Activity of Daily Living. ADL-trening er trening for å mestre aktivitetene i dagliglivet. Elever med fast plass på kantina (kan også være andre etter behov), jobber da med å lage handleliste, er med å handle det som trengs til ukens kantine osv.

4.12. Liv og røre

«Liv og røre» er et universelt, helhetlig og helsefremmende program som har som mål å bidra til bedre helse, trivsel og inkludering som grunnlag for læring og livsmestring for alle barn. Programmet skal fremme faktorer som sunt kosthold og matglede, fysisk aktivitet og bevegelsesglede og det psykososiale miljøet i ett og samme program. Det arbeides også kontinuerlig med barnas og de voksnes holdninger slik at de skal kunne ta gode helserelaterte valg i barnehage, skole og for framtida. Ressursgruppen «Aktiv skole» har ansvaret for å følge opp Liv og røre-aktivitetene.

Litteratur

- Jordet, A. N. (2020). Anerkjennelse I skolen. Cappelen Damm Akademiske. <https://www.cappelendamm.no/anerkjennelse-i-skolen-arne-nikolaisen-jordet-9788202603182>
- Kommuneloven (2018). Lov om kommuner og fylkeskommuner. (LOV-1992-25-107). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-22-83>
- Kunnskapsdepartementet (2017). Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen. Kunnskapsdepartementet.
- Mitchell, D., & Sutherland, D. (2020). What Really Works in Special and Inclusive Education: Using Evidence-Based Teaching Strategies (3rd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429401923>
- Opplæringsloven (1998). Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa. (LOV-1998-07-17- 61). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>
- Porsgrunn kommune (2020). Forskrift om FELLESE KOMMUNALT ORDENSREGLEMENT FOR PORSGRUNNSKOLEN. <https://www.porsgrunn.kommune.no/media/4085/forskrift-ordensreglement-for-porsgrunnskolen-2020.pdf>
- Porsgrunn kommune (2023. 9. november). Mobbing og trakassering. Beredskapsteam mot mobbing og trakassering i Porsgrunn kommune. <https://www.porsgrunn.kommune.no/skole-og-barnehage/mobbing-og-trakassering/>
- Utdanningsdirektoratet (2022, 16. januar). Skolemiljø. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/>